

เทศน์เช้า วันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๑

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ฟังธรรมนะ ไ้เมื่อกั้่นอารมณ์นุค ธรรมะนี้เป็นธรรมโอสถ ธรรมโอสถนะ มันมาขโลม หัวใจของคนนะ เหมือนฝนตก เวลาฝนตกแดดออกนี่นะ มันเป็นประโยชน์กับโลกมาก ๆ เลย ถ้าไม่มีแดดนะ พืชพรรณธัญญาหารเราไม่มีจะกิน เวลาจะกิน เพราะมันสงเคราะห์อาหารของมันนะ ฝนตกแดดออกจะมีประโยชน์มากเลย

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ ไปทั่ว ๓ แคนโลกธาตุ อย่าว่าแต่โลกธาตุนี้เลยนะ ๓ แคนโลกธาตุ เทวดา อินทร์ พรหมยังต้องมาฟังเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระอินทร์นะ ยังมาใส่บาตรพระกัศสปะเพื่อเอาบุญกุศลนะ

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสุดยอดมาก สุดยอดมาก แล้วมันเป็นประโยชน์มาก เป็นประโยชน์ตั้งแต่เด็กในครรภ์ เป็นประโยชน์ตั้งแต่ทารกน้อย เป็นประโยชน์กับทุก ๆ คนเลยนะ ถ้าเป็นธรรม ๆ นะ เพราะอะไร เพราะธรรมะมันรู้จักผิดชอบชั่วดีใจ

ถ้าพ่อแม่ที่ดีเลี้ยงลูกที่ดีนะ ลูกดีนะ ลูกที่ดีเลี้ยงง่าย ลูกที่ดีนะ สังคมเป็นที่พึ่งพาอาศัย สังคมที่มีน้ำใจต่อกันนะ นักบวชบวชแล้วประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเพื่อชำระกิเลสในหัวใจของตคนนะ เวลาชำระกิเลสในหัวใจของตคน

นั่นนะบุพเพนิวาสานุสติญาณ รู้ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอดีตชาติเป็นพระเวสสันดร เป็นต่าง ๆ ทำไม่ถึงมาเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กว่าจะเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สร้างสมบุญญาธิการมาเป็นพระโพธิสัตว์มามากน้อยแค่ไหน ถ้ามากน้อยแค่ไหน ใคร ๆ ก็เกิด ทุกคนเกิดเป็นมนุษย์ทุก ๆ คน ใคร ๆ ก็เป็นพระพุทธเจ้าได้นะหมดสิ

มันเป็นพระพุทธเจ้าไปไม่ได้ เพราะไม่มีบุญญาบารมีขนาดนั้นที่จะทำตนให้เป็นพระพุทธเจ้าได้ เวลาเป็นพระพุทธเจ้าขึ้นมาแล้ว พระพุทธเจ้าทำลายอวิชชาในใจขององค์สมเด็จพระ

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เสดยวิมุตติสุขๆ สุขอันนั้นมันเลอเลิศเหนือโลกเหนือสงสาร เหนือวิญญูะ มันเหนือวิญญูะ มันเหนือวิญญูะนะ ธรรมะมันมีคุณค่ามากมายมหาศาลขนาดนั้นนะ

แต่เวลาเราใช้ธรรมะ เวลามันพูดนะ อิทปฺปจฺยตา มันก็เป็นเช่นนั้นเอง กูจะโก่งมึงนะ มันก็เป็นเช่นนั้นเองให้กูเหยียบย่ำหัวมึงนะ มันจะเป็นเช่นนั้นเองว่ากูจะเบ่งกลัมนะ

ธรรมะมันควรจะเป็นประโยชน์ไง มันมาเสริมกิเลสให้คนถือเนื้อถือตัว มาส่งเสริมทิฐิ มานะของคน ทั้งๆ ที่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพื่อกำราบทิฐิมานะของตน เพื่อกำหนดขอบเขตทิฐิมานะของตน มาข่มขานาภิเลสตัดหาความทะยานอยากในใจของตน ไปวัดๆ ไปวัดหัวใจ ข้อวัตรๆ ข้อวัตรของใจ ธรรมะของหลวงปู่ฝั้น ข้อวัตรๆ วัตรปฏิบัติๆ สิ่งที วัตรปฏิบัติก็ไปวัดหัวใจของตนๆ หัวใจนี้สำคัญมาก ถ้าหัวใจสำคัญมาก

คนเรานะ ถ้ามันรู้จักผิดชอบชั่วดี แ่รู้จักผิดชอบชั่วดีนั้นแหละ แล้วความดีๆ ความดีที่มัน จะมีมากไปกว่านี้ยังมีมหาศาล ความดีที่มีมากไปกว่านี้

พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูก เราเลี้ยงดูพ่อแม่ของเรา มาพ่อแม่เลี้ยงดูเรา มาแล้วเติบโต ขึ้นมา เราจะเลี้ยงดูพ่อแม่ของเรา เห็นไหม พ่อแม่เป็นสัมมาทิฐิ เลี้ยงง่าย ดูเลี้ยงง่าย เวลาพ่อแม่ เป็นมิชฌาทิฐิ มันจะมีปัญหากันในบ้านไง ในบ้านนะ ไอ้คนนั้นก็ไป ไอ้คนนี้ก็มา มันมี ความขัดแย้งกัน นี่มาแล้วไง มันมาแล้ว

กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน เวลากรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน เวลาเกิดมา องค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บุพเพนิวาสานุสติญาณ จุฑุปปาตญาณ อาสวักขยญาณ มาจาก ไหนๆ มาตั้งแต่อดีตชาติ แล้วอดีตชาติ กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน ใครบ้างไม่เคยทำเวรทำ กรรมต่อกันมา

เวลาย้อนอดีตชาติไปนะ เวลาผู้ที่ประพฤติปฏิบัติได้จริงนะ เวลาย้อนอดีตชาติไป มันเป็น ข้อเท็จจริงในใจของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ แต่เวลาหลงตาท่านพูดนะ “ตบปากๆ” ท่านไม่ให้พูด นะ ท่านให้เก็บไว้ในใจนะ เพราะว่าใครจะรู้เห็นอย่างไรมันจริงหรือไม่

แต่ถ้าเป็นความจริงๆ มันย้อนอดีตชาติไป คนมันจะเห็นนะ พระอรหันต์ต้องสร้างบุญกุศล มาแสนกัป ต้องทำคุณงามความดีมาต่อเนื่องๆ จนจิตใจมันเป็นสิ่งที่ดี จิตใจมันคิดแต่เรื่องดีงาม จิตใจมันคิดแต่เสียสละ ถ้าจิตใจอย่างนั้นมีโอกาสประพฤติปฏิบัติ

ถ้าจิตใจคนเห็นแก่ตัว จิตใจคนที่คับแคบ จิตใจคนที่เอาชนะคะคานคนอื่น มันมีกิเลส ตัณหาทั้งนั้นนะ มันไปกว้านเอามาเป็นสมบัติของมัน เห็นไหม บุญเพนิวาसानุสติญาณ ถ้ามันมี อติศชาติมาอย่างนั้น ถ้าอติศชาติมา เวรกรรมไฉน

ฉะนั้น พอถึงที่สุดองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนมาที่ปัจจุบันนี้ เวลาปัจจุบันนี้ นะ มันมีเวรมีกรรมต่อกันมา ถ้ามันมีเวรมีกรรมต่อกันมา เวย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร ถ้าเวรย่อม ระงับด้วยการไม่จองเวร ครูบาอาจารย์ที่ท่านมีเวรมีกรรมท่านถึงยอมรับสภาพนั้นไฉน

คำว่า “ยอมรับสภาพนั้น” มันไม่ใช่ยอมรับเพราะยอมจำนนนะ ยอมรับเพราะว่ามันเป็น ความจริงอย่างนั้น มันเป็นความจริงอย่างนั้น เราเป็นคนสร้างมาเอง เราเป็นคนทำเอง ในประวัติ หลวงปู่ชอบ ประวัติของครูบาอาจารย์ท่านยอมรับๆ ทั้งนั้นนะ

คำว่า “ยอมรับ” ไม่ใช่ยอมรับเพราะยอมจำนน ยอมรับเพราะความเป็นจริง ยอมรับเพราะ ข้อเท็จจริง แต่ใครจะไปยอมจำนน ใครไปยอมอะไร ไม่มีใครยอมทั้งนั้นนะ แต่ในเมื่อมันเป็นสัง ฆกรรม มันเป็นสังฆกรรมใหม่ ในเมื่อเป็นสังฆกรรม เราเชื่อกรรม กรรมการกระทำมาแล้วเราจะ ปฏิเสธได้อย่างไร

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนในปัจจุบันนี้ เวย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร เรา ไม่จองเวรจองกรรมใครทั้งสิ้น แต่เหตุการณ์ที่มันเกิดขึ้น เหตุการณ์ที่มันเป็นสาธุการ ใครจะมา เหยียบย่ำใคร ผู้ที่เป็นหัวหน้าไฉน

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ ต้องยกย่องสรรเสริญคนที่ควรยกย่อง คน ที่ทำดีงาม คนที่ทำถูกต้องตามกฎกติกา คนคนนั้นต้องยกย่อง

ควรกอดคนที่ควรกอด คนที่ระราน คนที่ทำแตกแยก คนที่เห็นแก่ตัว ต้องกอด กอดคนที่ควรกอด ทำโทษคนที่ควรทำโทษ ต้องยกย่องเชิดชูคนที่ทำความดี

แต่เราทำความดีกัน เราไม่กล้า เพราะทำความดีแล้วมันไปขัดแย้งกับพวกมาร แล้ววิชา มารๆ มันเยอะ เราอยู่กับโลกมันมีแต่วิชามาร ถ้าวิชามาร คนเราต้องมีสติปัญญาเอาตัวเราให้หลุด พ้นออกไปจากการจองล้างจองผลาญของพวกมาร ถ้าพวกมารขึ้นมา เอ็งอย่าไปช่วยนะ เอ็งอย่า เชิดชูนะ เดี่ยวกูล่อมึงนะ เดี่ยวกูล่อ

ยอมจำนนไปหมดเลย เพราะยอมจำนนไปหมดอย่างนี้ นี่จิตใจที่อ่อนแอใจ จิตใจที่ไม่ได้สร้างบุญกุศลมากมาย จิตใจที่อ่อนแอ จิตใจที่ไม่ได้สร้างบุญกุศลมากมาย มันไม่มีขันติธรรมใจ มันไม่มีจุดยืนของมันใจ

สิ่งที่เป็นคุณงามความดี ผิดชอบชั่วดีเรารู้ที่อยู่แก่ใจ คนไหนทำดี เรารู้ คนไหนทำชั่ว เรารู้ ถ้าคนทำความดีทำไมไม่ปกป้องเขา ไม่เชิดชูเขา ไม่ดูแลเขา เวลาคนทำชั่วๆ เวลาสอนกันนะ ธรรมนะ อย่าไปยกมือไหว้คนชั่วนะ...มันเดินมามันมีดั่งค์ ยกมือไหว้มันเลย ยกมือไหว้แป้เลย นี่ใจ จิตใจที่มันอ่อนแอใจ

จิตใจอย่างนี้เขามาวัดกันที่การภาวนา ถ้าจิตใจที่มันเข้มแข็ง ถ้ามันทำอะไรได้นะ เวลาภาวนา เวลาเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา มันจะทุกข์มันจะยากขนาดไหนนะ มันจะมีจุดยืนของมัน ถ้ามันจะมีความกดดันในหัวใจขนาดไหน มันจะต่อสู้กับความคิดในหัวใจของมันได้

แต่คนที่มันอ่อนแอ อ่อนไหวไปกับโลก เวลามันภาวนาขึ้นมา ที่นั่นก็จะดี ที่นี้ก็จะมีดี มันจะชักไปข้างนอกหมด เวลาทำอยู่ปัจจุบันนี้ ปัจจุบันนี้เองเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา ถ้าเอ็งทำดี เอ็งจะได้ดีในปัจจุบันนี้นะ ถ้ามันสงบมันก็สงบที่นี้นะ ถ้ามันเกิดปัญญามันก็เกิดปัญญาในหัวใจดวงนี้

แต่กิเลสมันบอกว่าที่นั่นจะดีกว่า คำว่า “ดีกว่า” คืออนาคต ถ้าลองจิตใจมันคิดไปอนาคตแล้ว ปัจจุบันมันอยู่ไหน เพราะอะไร เพราะปัจจุบันนี้มันทุกข์มันยากใจ เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนามันลงไม่ได้ใจ มันส่งไปอนาคตแล้วนะ คือว่ามันจะมาหลอกใจ มันจะมาหลอกให้การกระทำนั้นล้มเหลว มันจะหลอกให้เราเลิกจากปัจจุบันนี้ใจ ทั้งที่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนที่ปัจจุบันนี้ใจ ถ้าปัจจุบันนี้เข้มแข็ง ใครมีความสามารถ มีความอดทนนะ ขันติธรรมๆ นี่ใจ สัมโพชฌงค์ใจ อินทรีย์แก่กล้าใจ

ปัญญาอินทรีย์ สตินทรีย์ สติแก่กล้า ปัญญาแก่กล้า ถ้ามีสัมโพชฌงค์ มันมีวิริยะ มีการวิเคราะห์วิจัย วิเคราะห์วิจัยในสังขารที่มันเกิดขึ้น ในสิ่งที่มันเกิดขึ้นในหัวใจนี้ที่มันเป็นสิ่งที่เราร้อน ในสิ่งที่มันเกิดขึ้นที่เป็นคุณงามความดีที่ฝนตกฟ้าร้อง สิ่งที่ดีงาม มันก็วิเคราะห์วิจัยเพื่อประโยชน์ใจ ฝนตกฟ้าร้องขึ้นมา ชาวไร่ชาวนาเขาได้ประโยชน์นะ ไอ้คนทำธุรกิจเขาไม่ได้ประโยชน์ของเขา ถ้าทำธุรกิจ เขาต้องการให้มันร่มรื่นเพื่อทำธุรกิจของเขา ในการฝนตกฟ้าร้อง มันก็มีการขัดแย้งกันในวิชาชีพของคน วิชาชีพของคน เราจะเลือกใช้ในฤดูกาลอย่างไร

ถ้าคนเขามีสติปัญญาของเขา ถ้าเราบอกว่า "ไม่ให้ฝนตกเลย ไม่ให้ฟ้าร้องเลย เราจะทำแต่ธุรกิจของเรา ข้าวปลาอาหารราคามันก็จะสูงขึ้น โรคภัยไข้เจ็บมันก็จะมา คนเราก็จะตายหมด ถึงที่สุดแล้วมันก็ต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัยใช้ใหม่ ถ้าเราแบ่งปันว่า ถึงฤดูกาลเขา เขาควรทำพืชไร่ขึ้นมาเพื่อเก็บไว้ มันก็เป็นอาหารของเราด้วยกัน นี่ถ้ามันคิดของมัน ถ้าคิดเป็นๆ ถ้ามันมีปัญญาขึ้นมา มีคุณธรรมขึ้นมาในหัวใจขึ้นมา ถ้ารู้จักผิดชอบชั่วดีไป สิ่งใดควรก็ควรทำ ทำแต่สิ่งที่ดีงามๆ ทั้งนั้นนะ

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสุดยอดๆ สุดยอดจริงๆ นะ แล้วหลวงตา ท่านพูดประจำ เหมือนห้างสรรพสินค้า ใครจะเข้าไปหยิบจับได้มากน้อยแค่ไหน

ไอ้พวกเราชาวพุทธตากแอร์ ไปเดินในห้างแล้วก็กลับ ไปตากแอร์กันเท่านั้นนะ ที่ไหนเฮ้ก็เฮไปกับเขา ไปตากแอร์ มันเย็นดี นี่ก็เหมือนกัน วัดไหนเขามีส่งเสริมขึ้นมา โฆษณาชวนเชื่อ ไปแล้ว

นี่พูดถึงกรรมๆ เวลาพูดถึงเรื่องกรรมนะ กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กันนะ มันไม่ใช่ความรู้สึกนึกคิด แล้วเวลาคนที่ไม่เชื่อพระพุทธศาสนาก็เขียนว่า นรกสวรรค์เอามาขู่กัน เอามากรรโชกทรัพย์กัน

มันก็เป็นอย่างนั้นจริงๆ นะ คำว่า "จริงๆ" หมายความว่า พระที่เอาเรื่องนี้มาขู่เชิญ เราเห็นมาเยอะ มีคนมาเล่าให้ฟังเยอะ วิชาที่จะหาเงินได้เลย โคนของ ไม่ปกติ ต้องมาแก้เวรแก้กรรม

เรื่องอย่างนี้มันจะมาแก้อะไรกัน เรามีสติปัญญาของเราไง มีสติปัญญา เจ็บไข้ได้ป่วยก็ไปโรงพยาบาล ถ้ามีปัญหาขึ้นมา ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมาที่พื้นสติขึ้นมา ธรรมโอสถ ธรรมโอสถเอามาแก้กิเลส กิเลสคือพญามารในหัวใจของคน ถ้าหัวใจของคนนะ มันเป็นไปอย่างนั้นไง

เวลาเราพยายามจะให้คนเราให้มีจุดยืน อุดตา หิ อุดตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน บัจฉิตตัง สันติภูมิจโก ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้าไปสู่ในจิตใจของสัตว์โลกไง ถ้าจิตใจของสัตว์โลก ถ้ามีคุณธรรมขึ้นมา สัตว์โลก คนคนนั้นมันจะเป็นศาสนทายาท เป็นธรรมทายาท เป็นธรรมทายาท เป็นร่มโพธิ์ร่มไทร เป็นที่ให้คนพึ่งพาอาศัย ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นอย่างนั้นไง

นี่ธรรมโอสถ เวลาอย่างนั้นว่า อู๋! โคนของ ต้องใช้สมบัติ โอ๊ย! ต้องแก้กรรม... บ้าบอกอ
แตก เพราะอะไร เพราะครูบาอาจารย์นะ ถ้าสิ่งที่เป็นมันก็เป็นกรรมของเขา เป็นเพราะสติปัญญา
เขาอ่อนแอ ให้คนอื่นครอบงำ ให้คนอื่นหาประโยชน์ ชีวิตเราทั้งชีวิตต้องให้คนอื่นหาประโยชน์
ใช้ไหม

เราเกิดมาเป็นพระสงฆ์ ถ้ามันจะโคนของ มันจะตายตรงนี้ก็พระสงฆ์ตายไปมันจะเป็น
อะไรไป ถ้าเราจะเป็นจะตายก็เราตายคนเดียว ไม่ต้องให้คนอื่นมาวุ่นวาย

นี่ก็เหมือนกัน พอโคนของ เตือคร้อนไปทั้งครอบครัว เตือคร้อนกันไปหมด มันจะเป็นจะ
ตาย คนนั้นต้องคุ้มครอง คนนั้นต้องดูแล คนนั้นต้องช่วยเหลือ

แต่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ไง อดุดา หิ อดุดโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่ง
แห่งตน ถ้าพระสงฆ์โคนของก็ให้พระสงฆ์ตายไปเดี๋ยวนี้เลยก็จบ นี่ไง ง่ายๆ

แต่ถ้ามันมีสติปัญญา ของอะไร สัตว์คุ้มครองใจ ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ธรรมะจะ
คุ้มครองสัตว์โลก ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปกป้องคุ้มครองดูแลหัวใจของ
คนที่เข้มแข็ง ผู้มีศีลมีธรรม

มีศีล ให้มันปล่อยเข้ามา ของ ให้มันปล่อยเข้ามา สัตว์ ๕ คุ้มครองดูแลได้ สัตว์คือความปกติ
ของใจ ถ้าใจมันปกติ ใจมันเข้มแข็ง ใครมันจะยิงอะไรเข้ามา ยังไม่เข้า ถ้ายังไม่เข้า ฟันไม่ออก ยิง
ไม่เข้า เพราะฟันมันเหยิน ยังไม่เข้า ฟันก็ฟันไม่ออก นี่ไง ถ้าจิตมันสงบนะ ผู้ใดปฏิบัติธรรม
ธรรมะจะคุ้มครองผู้นั้น ใจ ผู้ที่มีศีล มีความปกติของใจ ถ้าใจมันเป็นปกติ ใจมันคุ้มครองดูแลของ
มัน อะไรจะเข้าไปหามันได้

บ้านของเรา เราได้ดูแลดีแล้ว เห็นไหม เวลาอากาศของฝน ฝนจางตกมาเกิด ที่มุงที่บังของ
สมณะได้คุ้มครองดีแล้ว ตกมาเกิด นี่ก็เหมือนกัน ใจของเราที่มีศีลมีธรรมคุ้มครองดีแล้ว ของส่ง
มาเกิด ส่งมาเลย นี่พูดถึงถ้ามันเข้มแข็งอย่างนี้มันก็จบใช้ไหม ถ้าจบแล้วมันก็ไม่มี

เราเห็นแล้วเราสังเวช เราสังเวชมาก เพราะอะไร เพราะมันเป็นกระแสมานะ ไอ้คนนั่นก็
โคนของ ไอ้นี้ก็โคนของ ไอ้โน้นก็ตาตกนะ ไอ้นี้ก็ต้องอาบน้ำมนต์นะ แล้วมันก็เลยไปอาบ
น้ำมนต์

ก็ไปอาบอบนวดก็จบไป เวลาอาบอบนวดไปจับมันนะ เวลาอาบน้ำนอนในวัดอิม มีดอกไม้
รูปเทียนด้วย อาบน้ำเหมือนกัน มันจะมีอะไรมากมายขนาดนั้น

นี่พูดถึงว่ากระแสโลก ถ้าพูดถึงเวรกรรมแล้วมันก็ต้องไปแก้กรรมกัน... ไม่ใช่ กรรมจำแนก
สัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน พอกกรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน มันก็มีวุฒิภาวะที่แตกต่าง วุฒิภาวะนี้
เราก็มาเสริมเติม

เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เรามีวุฒิภาวะเป็นพื้นฐาน พื้นฐานแล้วเราก็
ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพื่อความมั่นคง เพื่อความมั่นคงแล้วเราก็
ศึกษา มีครูบาอาจารย์เป็นที่ปรึกษา เราพิจารณาวิเคราะห์วิจัย สัมโพชนงค์ๆ ให้มันเข้มแข็ง ให้
มันมีสติปัญญาเป็นของเราไป ถ้าให้มีสติปัญญาเป็นของเรา

หลวงตาท่านสอน ใครมีมืออยู่ประจำตัว พอเจอสิ่งใด มีดเขาจะใช้ประโยชน์เพื่อประโยชน์
คุ้มครองชีวิตเขา เพื่อหาอาหารของเขา เพื่อทำสิ่งใดได้ทั้งหมดเลย เราฝึกหัดใช้ปัญญาของเรา
ปัญญาของเราคือมีดประจำตัวเรา ใครมีสติมีปัญญาก็มีมีด มีเครื่องคุ้มครองดูแลของเราไป

เราไม่มีมีดคุ้มครองดูแลเรา เราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาจาก
พระไตรปิฎก อยู่ในตู้พระไตรปิฎก มีดของเราก็อยู่ในตู้พระไตรปิฎก เวลาเรามีเหตุการณ์ขัดข้อง
ขึ้นมา เราก็จะวิ่งกลับไปหาตู้พระไตรปิฎก แล้วก็ไปไขกุญแจพระไตรปิฎก แล้วก็เอาหนังสือ
พระไตรปิฎกมาเปิดเอาธรรมะนั้นเพื่อมาแก้ไข นี่คือการศึกษ การจำ มันจะค้นคว้าหาไปทั่ว

แต่ถ้าเรามีสติมีปัญญาของเรา เราจะมีมีดประจำตัวของเรา อะไรเกิดขึ้นมาเอามีดฟันเลย
อะไรเกิดขึ้นมาเอามีดป้องกันตัวได้เลย นี่ไง สติปัญญา สติปัญญาที่เราฝึกฝนกันอยู่นี่ไง ถ้ามัน
ฝึกฝนสติปัญญา นี่ธรรมทายาท องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาตรงนี้ ปรารถนาให้
ทุกคนเจริญรุ่งเรือง เจริญรุ่งเรืองด้วยศีล ด้วยสมาธิ ด้วยปัญญาของคน ในหัวใจของคน นั่นจะ
เป็นธรรมทายาท เป็นศาสนทายาทในพระพุทธศาสนา

แต่ในเมื่อชีวิตเราเกิดมาเป็นมนุษย์ไซ้ใหม่ มันก็มีสังคมไซ้ใหม่ เราก็อยู่ในสังคมนั้น เราอย่า
ไปถูถูกเหยียดหยามใครนะ อย่าไปเหยียดหยามใครทั้งสิ้น มนุษย์เขามีความคิดของเขา เราอย่าไป
แบ่งแยก เราต้องการความสงบระงับ เราต้องการคุณงามความดีของเรา แต่ที่เราพูดถึง
พระพุทธศาสนา พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน เอวัง